

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro pitnou vodu (EU1), 1.–2. 3. 2018

Radka Hušková

Ve dnech 1.–2. března se v letošním roce uskutečnilo první jednání komise EU1 pro pitnou vodu ve městě Hamar (Norsko). Jednání se zúčastnilo 35 členů EU1 z 28 členských států, Jos van den Akker – koordinátor EU1, za sekretariát EurEau byla přítomna Carla Chiaretti a Bertrand Vallet, jednání se účastnil prezident EurEau Bruno Tisserand.

Jednání komise EU1 pro pitnou vodu bylo společné po celou dobu zasedání. Společný způsob jednání vyplynul z průzkumu mezi členy EU1 v loňském roce, kdy většina členů měla zájem účastnit se ve více skupinách. Z toho důvodu došlo k organizační změně jednání.

Úvodem Toril Hofshagen, výkonná ředitelka společnosti Norwegian Water, seznámila přítomné se základními údaji zásobování pitnou vodou v Norsku. Od roku 2012 na základě zákona jsou úpravní vody a čistírny odpadních vod v komunálním vlastnictví. V Norsku je zhruba 1 100 úpraven vody a 2 700 čistíren odpadní vody, 100 000 km veřejných vodovodů a 180 000 km přípojek. Zhruba 90 % zdrojů pitné vody je voda povrchová, 10 % je voda podzemní. Z více než 99 % má pitná voda vyhovující kvalitu. Principem, kterým se při úpravě vody v Norsku řídí, je minimálně dvoubariérové zabezpečení kvality z hlediska odstraňování polutantů. Úpravní vody jsou vybaveny kromě jiného UV zářením na dezinfekci vody z důvodu častého výskytu Giarardií v surové vodě. Vodárenský sektor se potýká s vysokými ztrátami vody (20–50 %). Běžná obnova potrubí se pohybuje na úrovni 0,6–0,7 % za rok. K udržitelnému stavu by bylo nutné obnovu významně zvýšit, což samozřejmě povede ke zvýšení cen vodného nad míru inflace.

Následovalo dvoudenní jednání, které se po většinu času zabývalo návrhem nové Směrnice pro pitnou vodu. Nad jednotlivými tématy vznikla velmi živá diskuse, byly probírány a vysvětlovány souvislosti mezi jednotlivými články Směrnice a jejími přílohami. Carla Chiaretti prezentovala důvody a okolnosti přípravy návrhu nové Směrnice. K prvním konkrétním požadavkům a iniciování novely Směrnice došlo na konci roku 2013, kdy byla ukončena veřejná diskuse evropské občanské iniciativy „Right2Water“ (R2W) – Právo na vodu. Bylo shromážděno více než 1,8 milionu podpisů. Iniciativa R2W předložila v prosinci 2013 Evropské komisi (EK) své požadavky. Jednalo se zejména o to, aby „instituce a členské státy EU měly povinnost zajistit všem obyvatelům EU právo na vodu a hygienu“ a aby „EU zvyšovala své snahy o zajištění univerzálního přístupu k vodě a hygieně“. EK se též zavázala přezkoumat Směrnici, a proto ji zařadila do svého Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT). Revize Směrnice je také součástí plánu na přechod k oběhovému hospodářství. Revidovaný návrh by měl pomoci členským státům EU hospodařit s pitnou vodou způsobem, který je udržitelný a účinně využívá zdroje, a tím usnadní snižování spotřeby energie a zbytečných ztrát vody.

V roce 2015 byla na evropské úrovni velmi podrobně diskutována politika revize Směrnice pro pitnou vodu. Diskuse se účastnili mimo jiné zástupci členských států EU. V letech 2015–2016 probíhaly dialogy zúčastněných stran k důležitým tématům Směrnice (jako např. materiály a chemikálie přicházející do kontaktu s pitnou vodou), docházelo k výměnám názorů i na cíleně zaměřených konferencích. Z názorů členských států EU k revizi Směrnice

pro pitnou vodu byla zpracována statistika, která přispěla k současné podobě návrhu nové Směrnice. Zástupci EurEau se po celou dobu velmi aktivně snažili ovlivnit přípravu NÁVRHU tak, aby byly co nejvíce zohledněny požadavky provozovatelů vodovodů členských států EU.

Mnoho diskusí proběhlo mezi EurEau a zástupci Světové zdravotnické organizace (WHO). Na konci tohoto několikaletého procesu diskusí, vyjednávání a lobbingu byl 1. 2. 2018 uveřejněn návrh nové Směrnice pro pitnou vodu (dále jen NÁVRH). Přestože NÁVRH v mnohém představuje nový aktuální pohled na zabezpečení zdravé, kvalitní a důvěryhodné pitné vody z kohoutku, zůstává mnoho oblastí k diskusi a přehodnocení. V mnohém je NÁVRH přísnější nebo se odchyluje od doporučení WHO.

Ve stručnosti lze nové požadavky NÁVRHU shrnout takto:

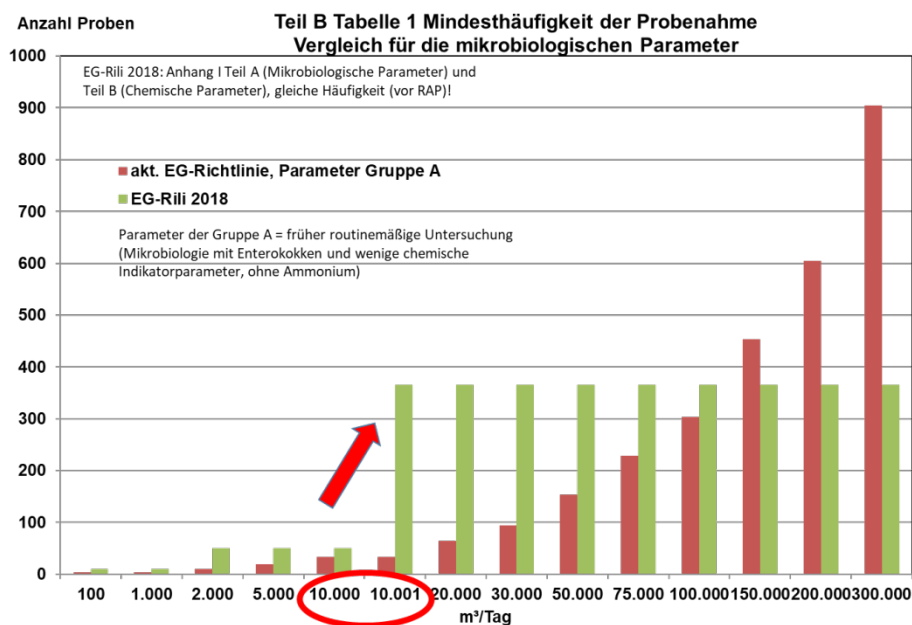
- Zajištění bezpečnosti pitné vody z hlediska kvality a kvantity je založeno na principu analýzy a řízení rizik, jak to v současnosti zavádí i právní úprava v ČR. Nové je, že posouzení rizik má být zpracováno pro 1. Vodní útvary, ze kterých se čerpá voda pro výrobu pitné vody; 2. Systémy zásobování vodou; 3. Vnitřní vodovody v „prioritních budovách“.
- Je zrušen systém výjimek, který se deklaruje, jako „již zastaralý a nepotřebný“, a to i přesto, že jsou zařazeny v NÁVRHU nové parametry, o kterých jsou mezi provozovateli vodovodů omezené nebo žádné informace.
- Je požadováno zajištění přístupu k pitné vodě zranitelným a okrajovým skupinám populace.
- Poskytování informací spotřebitelům má být prostřednictvím internetu a má zahrnovat nejen informace o kvalitě vody, ale i řadu dalších souvisejících technických i finančních otázek.
- Jsou zařazeny nové chemické i mikrobiologické ukazatele kvality vody a dochází ke zpřísnění limitních hodnot u jiných ukazatelů.
- Dochází k výraznému zvýšení požadavků na četnost kontroly kvality pitné vody. Přestože návrh směrnice připouští určitou flexibilitu a možnost snížení rozsahu a četnosti monitorování na základě výsledků posouzení rizik, obecně platí, že četnost sledování má být vyšší, resp. významně vyšší pro kategorii velmi velkých vodovodů (dodávka vody > 10 000 m³/den).
- Dochází ke změně systému posuzování nezávadnosti výrobků ve styku s vodou a na úpravu vody. EK chce sjednotit pouze požadavky na stavební výrobky ve styku s vodou, zatímco kontrolu ostatních výrobků navrhuje přes posouzení rizik vnitřního vodovodu veřejných budov.
- Z rozsahu sledovaných parametrů vypadly základní indikátorové ukazatele. Paradoxně je definovaný rozsah parametrů, který má být poskytován veřejnosti. Pro parametry poskytované veřejnosti nejsou definovány ani limity, ani jednotky a nejsou zařazeny mezi povinně sledované.

K výše uvedeným hlavním změnám proběhla velmi živá diskuse. Byly také projednávány nově zařazené kvalitativní parametry a zpřísněné limity parametrů stávajících. Pro Českou republiku jsou významné tyto úpravy jednotlivých ukazatelů:

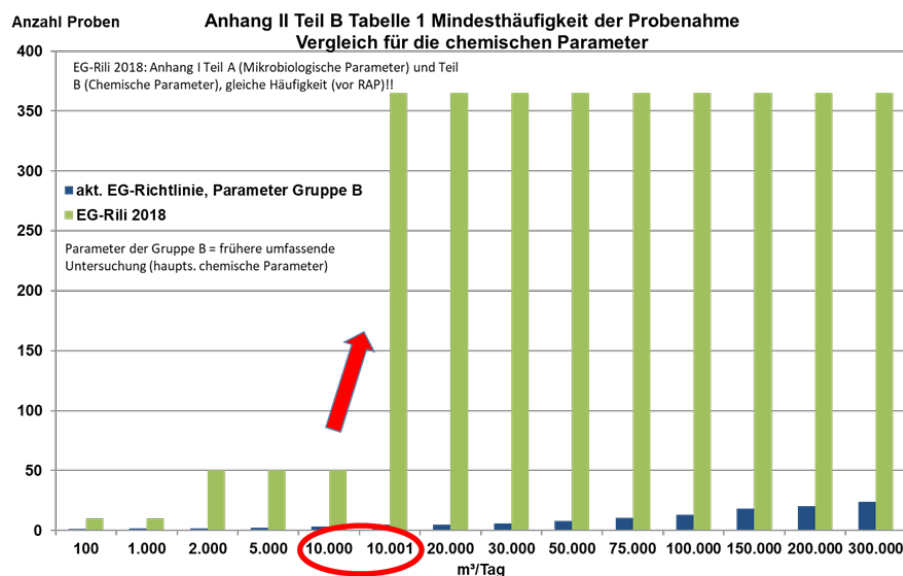
- Clostridium perfringens (spory): dle metody uvedené v Příloze III, část A (EN ISO 14189) se stanoví Clostridium perfringens včetně spor. Pro stanovení spor jako takových existuje pouze doporučený postup v dokumentu WHO, není normová metoda.

- Koliformní bakterie: dosud byl tento parametr zařazen jako indikátorový, v NÁVRHU je zařazen mezi zdravotně významné přesto, že studie WHO doporučuje, aby limitní hodnota pro koliformní bakterie byla vztažena k výsledkům rizikové analýzy. Dle WHO má tento parametr malou přidanou hodnotu a pro účinnost úpravy vody a nárůst a tvorbu biofilmu v distribuční síti postačuje monitorování parametrů E.coli a Enterococi.
- Zákal: existuje dvojitý pohled na zákal – jednak jako mikrobiologický parametr a jednak jako fyzikálně-chemický parametr. Pro každý je navržena odlišná limitní hodnota. Zařazení mezi mikrobiologické parametry je diskutabilní.
- Somatické kolifágy – ze studie WHO vyplývá, že se jedná o parametr, který signalizuje nedostatečnou ochranu zdrojů nebo chybu v procesu úpravy a dezinfekce vody. Navrhuje se, aby byla k parametru doplněna poznámka „sleduje se na zdroji podzemní vody a na výstupu z úpravny vody“.
- Legionella: navrhuje se, aby sledování bylo vztaženo k teplotě vody. Měření Legionelly je navázáno na RA veřejných budov a není detailněji specifikováno, pro jaké objekty je členský stát povinen RA zajistit.
- Halogen octové kyseliny (HAAs): parametr, který stejně jako trihalometany (THMs) vyjadřuje vedlejší produkty chlorace, kde THMs jsou dle dosavadních výzkumů WHO významnější. Ke vzniku HAAs dochází při nižším pH. Navrhuje se, aby monitoring HAAs byl navázán na pH vody a pouze tam, kde se používá k dezinfekci oxidační činidlo.

Z hlediska nárůstu počtu vzorků pro velmi velké vodovody zpracovali zástupci Německa porovnání se stávající Směrnicí. Grafické vyjádření nárůstu počtu vzorků je uvedeno na obr. 1 (mikrobiologické parametry) a obr. 2 (chemické parametry).

Obr. 1: Nárůst počtu vzorků pro velmi velké vodovody – mikrobiologické parametry a parametry skupiny A

Obr. 2: Nárůst počtu vzorků pro velmi velké vodovody – chemické parametry a parametry skupiny B

EU1 vyzvala své členy, aby na národní úrovni komunikovali okolnosti a důvody zpracování návrhu Směrnice pro pitnou vodu do podoby publikované 1. 2. 2018. Z diskuse a závěrů jednání EU1 k jednotlivým bodům zpracovává sekretariát EurEau stanovisko a protinávrhy k novým požadavkům NÁVRHU. Jedná se zejména o úpravu těch částí, které by přinesly provozovatelům vodovodů významný nárůst nákladů a komplikace a nepřispělo by to samo o sobě ke zlepšení kvality dodávané pitné vody. Vzhledem k tomu, že lze očekávat, že EK bude velmi omezeně ochotná provést změny v již publikovaném návrhu Směrnice, je snaha rozčlenit názory a komentáře k požadavkům uvedeným v NÁVRHU na ty, které:

- vítáme, souhlasíme s nimi;
- nelíbí se nám, ale dokážeme si s tím poradit, tedy nemá cenu bojovat;
- co není správné, je nerealizovatelné a musí se změnit; nutné navrhnout jak – to je práce EurEau.

SOVAK ČR se svým stanoviskem připojil k přípravě stanoviska EurEau.

Jaký je předpokládaný harmonogram vydání nové Směrnice pro pitnou vodu?

- Konec března 2018: připomínkování návrhu Směrnice zúčastněnými stranami.
- Červen–červenec 2018: zasedání poslanců Evropského parlamentu (EP), projednání.
- Říjen 2018–leden 2019: třístranná jednání (Rada, EP, DG ENV).
- Únor–březen 2019: stanovisko EP.
- Březen–duben 2019: Stanovisko Rady.
- Červen 2019: vydání Směrnice.
- Lhůta pro zapracování na národní úrovni: červen 2021.

Na závěr jednání shrnula Carla Chiaretti informace ze sekretariátu EurEau, co se nového událo v Bruselu, možný dopad voleb v Česku, Rakousku, Německu a květnových voleb v Itálii na vodní hospodářství a vyjednávání v kontextu dopadu soft BREXITU. Informovala o významných jednáních a událostech, kterými se sekretariát EurEau bude v nejbližší době zabývat. Samozřejmě je to novela Směrnice pro pitnou vodu, dále pak regulace hnojiv, mikroplasty, léčiva v životním prostředí, pesticidy, změny klimatu a strategie.

*Ing. Radka Hušková,
Pražské vodovody a kanalizace, a.s.
předsedkyně odborné komise laboratoří SOVAK ČR
e-mail: radka.huskova@pvk.cz*